

SZABOLCS

POLITIKAI LAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 8 korona.

Egyes szám 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer, szombaton.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Schlichter Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

IV. ker., Vasuti-ut 17.

Lapunk a bel- és külföld minden nagyobb városában képviselve van.

A felirat.

Irta: Mándoky Lajos.

Budapest, 1905. április 7.

Kossuth indítványát a szövöttezett baloldal napirendre tűzte és így a nemzeti akarat látható alakban is az uralkodó elé kerül. E kérdés a névtelen kisebbségnek címet ad, ők lesznek a feliratellenes párt. Vezérük „független” előnevet szánt nekik, feledve, hogy ez nem olyasvalami, mint a nemesi előnév adományozása és ha jövőjük olyan lesz, mint bemutatkozásuk, a független irányzatuk utja a nemzettől való teljes elszakadás, hogy elraktározzák magukat azon jobb napokra, a mikor a feliratot ott, hová küldeni szándékozunk, papirkosárba dobják. Tudtam bizni vezérük jóhiszeműségében, mint a katona urék kiaknázni akarták, a kiblen olyan egyénre találtak céljaik elérésére, a minőt ritka századok szülnék. Tisza eljátszotta szerepét a színpadon ki naponként látja őt, meggyőződhetett, hogy testileg, lelkileg megtört. Ő nem tudta, hogy nemzetének szabadságát fojtotta volna meg a november tizenhétedikére, melyet a fanatizmus örületileg fokozott erejével védett, de ma, mikor a nemzet ítélete, mit ők a mai napig pusztán az egy kérdésre vonatkozóan akarták nyilvánítani, szégyen

bélyegnek minősítette a kisebbség akaratának megölését, a mely kisebbséget, a sors lesújtóan keserű iróniája után, míg ők alkotják, az ülvemaradás a következtesség látszatának megóvása, hadüzenet a szigorú birónak és a mikor az ülve maradással önmaguk ellen cselekedtek vagyis oly nagyon önzetlenek voltak, elég szomorú, hogy ezt még beteg önértetnek sem mondhatjuk, mert nekik önértetük nem volt. Ők nem Tiszát, de jövőjüket követték és hogy annak csak halvány reményét is, mint udvari párt, visszanyerjék, a felirat ellen foglalnak állást. Tisza száműzetésébe vonul és ha magányában elgondolja, hogy mire használták fel, hogy testőrei gyomruk, haszonlesésüknek tapoltak, be fogja látni, hogy nagy tehetősége sivatag pusztába pazarolódott.

Egyik ember nagyságát ez, a másikat ama vonás alkotja. Férfiut diszessé csak vasakarata tehet, mihez, ha a fanatizmus szegődik, becsületes célt minden körülmények között valósággá tehet. Mai államférfiaink között akaraterejük nagyszerűségével földiszított a száműzetésbe távozó és a száműzetésből visszatért. A mikor egy nemzetet fölrazott álmából a korszellem, vezér kell, kit a megalkuvás árnyéka sem kísért. Megvolt Tiszában a fajmagyar sok szép vonása, de letűnt,

mert nemzet és e vezérszellem ellenkező irányba haladtak. Talán kiheveri az idő kérlelhetetlen vasfogát, hisz mi olyan elhagyott, elárvult nemzete vagyunk a nagyvilágnak, hogy az ellenünk vétő véreinknek is hamar megbocsátunk. Ma a vezérek sorában Bánffy az egyedüli, kiblen szilárd vasakarata él. Hiába az idők változnak és mi abban, mint egy folytonos és örült körforgás tagjai alig veszszük észre, hogy bálványaink is változnak, Végleges rendezés nélkül sebeink megújultak volna és Kossuth a kérlelhetetlenség szellemének névrokona már-már közelgett ahhoz a ponthoz, hogy kapcsol és ennek utját Bánffy vágta el.

Mikor Deák kiegyezett Kossuth Lajos sirt és a mai Kossuth kikapcsolási előzetes ajánlatát az a Bánffy utasította vissza, ki Deák alapjának szintén oly vad védője volt, mint a most üdülni készülő Tisza. Bánffynak volt klauzulája, Tiszának volt házszabálya és ma Bánffy az értelmi szerzője mindennek, mi Kossuth javára kebeleztetik be. S ne is csoportosuljunk mi ezután nevek szerint, hanem kövessünk bárkit, ki a nemzet akaratának megvalósításában habozni nem szokott. Nem bűn az, ha valakinek akaratára gyöngye, mert az akarni tudás a természet nagy műremeke és ha az Bánffy

T Á R C A.

Egy ujságíró barátomhoz.

Irta: Szálka.

I.

A hajnal sugarait szórta,
Szívünk boldogsággal tele,
Reményt fakasztott minden óra,
Bár nem teljesült a fele.
Széthulltak az álmok azóta,
Mi más most az élet dele!
Itt vergődünk belésodorva
A férfias küzdelemben.

Emlékszel-e az együtt létre?!
Mi boldog volt a két gyerek,
Egymást unszoltuk verselésre,
Tőlünk visszhangzott a berek;
Dehogy is gondoltunk mi téltre,
Tavasza volt akkor, — kikelet...
Miénk volt minden üdve, kéje,
— Most? — rá gondolni sem merek!...

S ki tudja hol, merre van a rév,
Melyben hajónk nyugtot talál?

Leszünk-e együtt mi még,
S nincs-e előtte a halál?
Gyorsan elrepül a nap, az év,
Egünkre majd az alkony száll,
És nem kell-e tapasztalnunk ép,
Hogy hajónk a féluton áll?!
Óh az első álmok tavaszán,
Másképp képzeltük a jövőt:
Rajongtunk a küzdelem után,
Szívünkben a vágy nagyra nőtt.
Csak tetterőnk volt nagyobb talán,
Ugy álltunk a küszöb előtt,
S belépre a pálya kapuján,
Éltünk a kép, mit lelkünk szőtt.

Eszményeink oltára áll még
Tisztán és áldozatot kér,
De hamvad a tűz, lankadva ég,
Lángja szívünkhöz alig ér,
És egyre jobban borul az ég,
Az élet terhe nyom, kísér...
Nem vonz a becsvágy, a dicsőség,
Csak a mindennapi kenyér!!...

II.

Az élet fájának mosolygó virága,
Pompázva hullott a pályámnak útjára.

Mint lepke sugárban, úgy fürdött a lelkem
Gyönyörtől ittasan minden bajt feledtem.

Az utnak göröngye nem törte a lábam,
Egyenes utamon tövisbe nem hágtam.

Mint tükre a tónak, oly nyugodt volt életem,
E gyatra világot be szépnek reméltem.

Zöldelő faágon szemem csak virágot,
Hervadó levelet, azt sohasem látott!

De lebbent a fátyol! — mosolygó világom
Nem voltál te egyéb, mint egy tündér álom...

Hajnalhasadás idejéből.

Irta: Szilánk.

— Folytatás. —

Késő volt. Még nem is ért Jolán Fehérvárra, már megtudta, hogy az az osztrák birtokában van. Néhány menekülővel találkozott, kik meglepetve néztek a különös ruházatu lovas nőre. Ezek aztán elmondták, hogy allg pár órával tört be az osztrák Fehérvárra s csakhamar ki is tűzte a sárga fekete zászlót.

Telephon szám: 114.

EISLER KÁROLY

divat- és cipő-üzlete

NYIREGYHÁZÁN.

Meglepő, szép, divatujdonságokat hoztam, melynek megtekintését a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlom.

Lapunk egyes számonként Hirschler Mórnál kapható. Mai számunk 10 oldalra terjed.

oldalán van, tekintsük őt nyíltan is a felirati párt vezérének, amint tényleg ő annak a vezére. Apponyi lánglelkű szónok, ő nemzetemnek szive, Kossuth nagyképzetségű, a mi eszményünk fia, bár csak Herbert, Andrassy a kötelesség diszes képviselője, Bánffy a vasakarát, a typus.

1861-ben még a felirati pártot is is tul akarták szárnyalni a határozati párt hivei és ma a feliratot is soknak tartja az udvari párt. A leigázottak egy csoportja akkor azt mondotta, türünk, várunk de egy nemzet nem alkudozhatik, hanem csak akarhat és ma, mikor uton-utfélen azt halljuk, hogy szabad alkotmányosság világát éljük, vannak feliratellenesek. Ez aulikusok rövid időre még hátráltathatják a kibontakozást, de mi az a nemzet életében, ha az akarás a szilárd kitartás bélyegében folyik. Lesz itt eredmény, mert milliók kiáltják, hogy lenni kell. A feliratban pontokba foglalja a nemzet itéletét, minek pusztá hangjából nem vonták le eddig a következményeket, mi több a katona urék az új többséggel akarták fedezni a meg nem szavazott, de már elköltött, avagy beruházott milliókat. Nemzet és királya mindig nyulhat a fel és leirat alakjában való érintkezési módhoz, mint békés uton az egyedül elképzelhetőhöz, de legyen e felirat sziklasilárd akarat kifejezője, mi gyönyört szerez hazánk uralkodójának, mert alatvalójai egyenesen haladnak előre és nem úgy mint a tábornok urék kiket egy kis kód is megállit.

Gazdasági fejlődésünk és az önálló vámterület.

Irta: Dr. Molnár Dezső.

Az a jelenség, hogy elvont gazdaságtani kérdések fejtegetése, tárgyalása a laikus magyar közönségnek is nagy tömegét foglalkoztatja immár évek óta erős

bizonyosága annak, hogy gazdasági berendezéseink elavultak s revisiora szorultak.

Nem hihetjük, hogy a magyar közönség ok nélkül szeretett belé a be és kiviteli statisztikák adataiba, hanem igen bizonyos az, hogy a gazdasági nyomás, mely a védelmet nem nyújtó, de a fejlődést annál inkább gátló vámközöségtől származik — kelté fel a laikusok érdeklődését is a statisztika száraz adatai iránt s a lefolyt alkotmányos küzdelem annak bizonyosága, hogy a nemzet zöme a mai gazdasági depressio okait a vámközösségben találja. De ne vágjunk a dolgok elébe. Nézzük a tényeket. A gazdasági liberalismus, (mauchesteismus) a melylyel vámközösség védői előhozakodnak, a gazdasági erők szabad versenyét tartja a fejlődés leghathatósabb elősegítőjének. Nem akarjuk ezt az agyonmagyarázott tételt bírálni, csak az ellen kell itt tiltakoznunk, hogy valaki szabadkereskedelemnek nevezze azt, ha a vámhatárok nem Pozsonyon tul, hanem Passau felé vannak. De ha így lenne se lehetne már continensünkön szabad kereskedelemről beszélni a német vámtarifa javaslat után. Tehát védő vám! A védő vámot írta zászlajára az új német tarifa javaslat szerzője is s az iparilag nagy, hatalmas Németország mezőgazdasági vámokat állit fel. Ipara erős. Nem félti a versenytől. Nézzük most Magyarországot és Ausztriát. Magyarország mezőgazdasági fejlődése extensitás területében feltétlenül hatalmas, hiszen Horvát-Szlavonországot nem számítva 11111299 hektár bevetett terület mellett 1903-ban csak 1265533 hektár ugar föld volt, vagy %-ekben 91·5% bevetett terület mellett. 8·5% ugar. Ausztriának ellenben meglehetősen fejlett manufactur ipara s valamivel kisebb nagyipara van. Mezőgazdasága közepes gyenge. Magyarország ipara viszont elmaradott, Magyarországnak elsősorban ipari védővámokra van szüksége. Mezőgazdasága

intensiv megmunkálás mellett mindenütt versenyképes. Ezt nem kell féltünk.

A védővámok közös vámterület mellett nem a mi születendő iparunknak, hanem az osztrák iparnak használnak. Viszont azonban, kevésbé ugyan, de szintén megérezné az esetleges mezőgazdasági vámokat az osztrák ipar. A közösség kedvéért kölcsönösen le kellene mondanunk egyrészt ipar fejlődésről nekünk, másrészt ipari versenyképességről a vámkülfölddel szemben Ausztriának.

De le kellene mondanunk mezőgazdaságunknak is arról, hogy belátható időben emelkedjék. Nem csoda ezek után ha egyre csökken száma azoknak a hivatalos nemzetgazdászoknak, kik azt hirdetik, hogy még a mainál is szörnyűsebb tönkremenés fenyeget bennünket az önálló vámterületben.

Hivatkoznak ezek az urak arra, hogy Magyarország mezőgazdasági termékének legjobb fogyasztója az osztrák piac, a hol nem fenyeget a vámokkal leszorított amerikai, román és orosz buza s más gabnáműek versenye. Mig a vám külföldön csak veszteséggel értékesíthetjük áruinkat.

Elénk tárják a statisztikát. 1902-ben a magyar mező- erdő gazdaság és halászat termékeinek 70 1%-át, 1903-ban pedig 76%-át fogyasztotta Ausztria.

Ilyen piacnak elvesztése tényleg megdöbbentő az első pillanatra. Mert hiszen annyit már sokan elismernek túldalról is, hogy *lassu átmenettel, óvatosan*, lehetne új piacokat szerezni.

Ámde elfelejtik, hogy épen most, midőn a véletlen, export mezőgazdaságunk egyik nagy versenytársát, Ororszországot munkaképtelenné tette, nem lassu átmenetre, de sőt fokozottabb gyorsaságra készletti mezőgazdaságunkat ama annyit hangoztatott új piacok megszerzésére.

Ausztriával szemben mindig lesz egy számottevő előnyünk a versenyzőkkel szemben: a közelség.

Könnny csordult ki a leány szeméből erre a hirre. De nem mondott le még minden reményről. Sietve mondta a menekülőknak, hogy hol táborozik a magyar seregnek egy része, amely már valószínűleg utban is van Fehérvár felé és kérte őket, hogy adják hirül a seregnek a történeteket. Ő maga pedig sietett Fehérvárnak. Mikor már ott terült el előtte a város, leszállott lováról, utnak eresztette és gyalog indult a város kapujának. Nem tudta, hogy szigorú tilalmat hoztak, hogy a városba senki be ne bocsáttassék.

A kapuhoz érve, az őrség feltartóztatta. Igazolásra szólították fel. Szegény leány mit mondhatott. Már azt hitte, hogy be sem fogják bocsátani a várba, mikor hirtelen észébe ötlött valami.

— Én Kendy Jolán vagyok, Avar Lőrinczel, a várkapitánynyal akarok beszélni.

— Aztán mi dolgod volna vele, hugom? Kérdé tőle az örök egyike.

— Ahoz kigyelmednek semmi köze! vágott vissza a leány. Csak annyit mondhatok, hogy a dolog sürgős s kigyelmednek gyülik meg a baja, ha későn érkezem a kapitányhoz.

Ez erélyes hang használt. Az őrség parancsnoka felszólította Jolánt, hogy kövesse. Annyira mégsem bíztak benne, hogy egyedül hagyták volna menni.

Mikor Avar Lőrincz meghallotta, hogy Kendy Jolánt hozzák eléje, nem tudta titkolni a lelkében égő bosszúvágyat.

— Hozzátok elő azt a némbert!

Jolán bátran lépett a várkapitány elé!

— Hát mit hoztál hugám? Kérdé gunyosan Avar.

— Semmi rosszat, nemzetes uram, de látja az őrség nem akart beereszteni, s úgy gondoltam ha majd a nemzetes uram elé vezettem magam, hát nem lesz semmi bánódásom.

Avar Lőrincz felkacagott olyan sértő, gunyos kacajjal.

Hja édes hugám, nem megy az olyan könnyen. Most már nem én parancsolok itt. Aztán meg hugom nagyon gyanus perszóna vagy te ebben a rövid kacabajkában. Nem így szoktál te járni s élek a gyanuperrel, hogy nem igaz járatban voltál te a bástyákon kívül. He — mit szólsz hozza?

Jolán elképedve hallgatta az öregét. Ő semmit se tudott az öreg és László közt lefolyt jelenetről, arra meg éppen nem gondolt, hogy László atyja mennyire gyűlöli őt fia távozása miatt. Azt hitte elég lesz, hánéhány szót szól Avarnak, az igazolni fogja őt s ő nyugodtan megy haza édes anyjához. Annál nagyobb volt hát meglepetése, mikor ilyen hangon hallotta az öregét vele beszélni.

Valami homályos sejtélem szállta meg a lelkét, hogy alig ha nem nagyon gonosz helyen van ő. De azért megóvta nyugodtságát.

— Ne gondoljon rosszat rólam, jó uram. Esküszöm az édes szüleim üdvösségére, hogy ilyen igaz járatban még nem voltam sehol, mint most.

— Hát hol voltál? kérdé elég durván Avar.

— Azt senkinek meg nem mondhatom.

— Így vagyunk hát? — szólt az öreg ördögi gunnyal, — no majd találunk rá módot, hogy kivegyük belőled titkodat.

Jolán már látta Avar arcán a palástolhatatlan hosszu, harag kifejezését, mindjárt tudta, hogy mi vár reá. És egyszerre valami erős, szívnélküli érzés járta át egész valóját. Nem félt, nem remegett, nyugodtan várta sorsa eldülését.

Avar csengetett és a belépő osztrák katonának meghagyta, hogy a leányt szigorú őrizet alá vegyék, mig hivatni nem fogják.

Nem sokáig kellett Jolánnak várni, mig birái elé vezették. Csupa osztrák egyenruhás alak ült véle szemben, kik közül csak Avar Lőrinc volt ismerőse. Mikor őt is közöttük látta, tudta, hogy veszett ügye van már.

— Kendy Jolán, itt biráid előtt felszólítalak, hogy őszinte vallomást tégy arról,

TAVASZI UJDONSÁGOK nagy választékban megérkeztek!!
Különösen óriási raktár női ruhadiszekben.

Kohn Ignátz üzletében, Városház-palota.

De nem áll az sem, hogy normális verseny esetén, mezőgazdaságunk versenyképtelen

A Duna jobb s a Tisza balpartján a latifundiumok, a nagy birtokok aránytalanul nagyobb területet foglalnak el, mint a kisbirtokok. Az aggodalmaskodók pedig éppen a kisbirtokosokat féltik a birtokos (?) osztrák piacot.

A tény azonban az, hogy a kisbirtokosok zöme kivételre nem dolgozik hanem csak saját szükségleteire és részben kis területen (belföldön) eladásra. Kivételre csak a nagybirtok dolgozik, illetve ezzel a közvetítő kereskedelem.

Azt óhajtottuk igazolni, hogy mezőgazdaságunk versenyképes s hogy ez a képesség még könnyen fokozható.

De meg vagyunk győződve arról is, hogy a keletkezendő verseny már magában véve fokozni fogja a productió képességét mezőgazdaságunknak; s hogy a kiviteli versenyre a jelen a legalkalmasabb, e mellett élénken szól a most alakuló nemzetközi gazdaközönség is.

Az a nagyon veszedelmesnek tartott rázkodtatás most lenne tehát a legkisebb.

S ezek után igazán nem tudjuk megérteni, hogy miért irtóznak egyesek attól, hogy ebben az országban minden alkotás a magyar munka diadalát hirdesse, a midőn ennek utja egybeesik a jóléttel, a hatalommal!

Igazságügyi reformok.

Irtá: Dr. Zinner Samu.

(Folytatás.)

A polgári perrendtartás fontos, mélyreható reform küszöbén áll. A leglényegesebb változás lesz a szóbeliségnek a rendes perekben való érvényesülése, melyet a jogász közönség tulnyomó része lelkesedéssel üdvözöl. A polgári perrendtartás törvénytervezete kész,

hol és miért jártál éjnek idején a bástyákon kívül? — szól Avar Lőrincz a leányhoz.

— Megmondtam már kigyelmednek — szól Jolán érces hangon, — hogy ezt soha senkinek el nem árulom. Mondhatnék ezernyi kifogást, de Kendy Jolán nem fog hazudni.

Avar dühtől sápadtan tolmácsolta a bírának a leány válaszát. Az osztrák tiszték csodálkozó pillantással nézték a hőslélekű leányt s nem egy kezdte sajnálni azt a gyönyörű szöke főt, amelyért olyan kár is volna, ha el kellene választani attól a szoborszerű teremtől.

Avar észrevette a bírák arcán a csodálkozás, egyik másiknál tetszés kifejezését. Pokoli düh szállta meg a lelkét arra a gondolatra, hogy talán kiengedik siklani kezeik közül a gyűlölt leányzót.

„Nanna járhas és lehess neki az, ami itthon nem lehettél a szeretője; de ez árulás ám!

Ne hidd, némbér, hogy kisiklasz bíráid kezei közül. Hát ha te nem akarsz szólni, majd én megmondom, hogy hol voltál? — A szeretődnél, ki a mult éjjel szökött el hazulról, annál voltál, hogy karjaiba vesd magad. Itthon nem mertél szeretője lenni, mert féltél a világ nyelvétől, félted azt a fehér pófádat, hogy ujjal fognak mutogatni rád. Azért küldted el azt a fickót is innét, hogy Hej leányzó! . . .

(Folyt. köv.)

az dr. Plósz Sándor igazságügyminiszter kedvenc alkotása.

Dr. Plósz Sándor a legkiválóbb jogászok egyike az egyetemi tanszéken; azonban mint gyakorlati államférfi és igazságügyminiszter nem váltotta be mindazon reményeket, melyeket kiváló tehetségénél fogva miniszterségéhez fűztünk. Egyetlen nagyobb, maradandó alkotást nem valósított meg, igaz, hogy a parlament munkássága java részét a nemzeti hadsereg életbeléptetéséért való küzdelem kötötte le.

Élénk vita tárgyát képezte s az új perrendtartásban megoldandó az a kérdés, vajjon a bejegyzett kereskedő ezentúl is jogosítva legyen ott perelni, ahol üzleti telepe van és kereskedelmi könyveit viszi! Nagyon fontos ez a kérdés a kereskedőkre! Az igazságügyminiszter a kifejtett nagy agitáció dacára elfoglalt álláspontjához tántoríthatatlanul ragaszkodott s a bejegyzett kereskedőnek a mai törvényben biztosított kedvezményét mellőzendőnek tartja.

Az azonban ha figyelembe vesszük a kereskedők nehéz küzdelmét, ha figyelembe vesszük azt, hogy hitelbe való eladás nélkül üzletét nem folytathatja s így meg kell adni a lehetőséget, hogy jogos követelését könnyű szerrel behajthassa, akkor nem zárkozhathunk el azon felfogás elöl, hogy a mai kedvezmény megvonása a kereskedő üzletkört megbénítaná, helyzetét sokkal sulyosabbá tenné!

A polgári perrendtartásban különös fontosságú az a kérdés, hogy a jogorvoslatok hogyan szabályoztassanak.

A nélkül, hogy részletekbe akarnék bocsátkozni, azt megállapíthatónak tartom, hogy az 1893. évi XVIII. t.c.-ben szabályozott jogorvoslati rendszer s különösen a felülvizsgálat szabályozása nem felel meg rendeltetésének. A mai jogorvoslati rendszer a sommás perek befejezését meggyorsította, de hogy az ügyek alapos elbírálását olmozdította-e, az nagyon kétséges, a jogászközönség, de általában a nagyközönség sem tud belenyugodni abba, hogy míg azelőtt a sommás pereket másodfokban a kir. tábla, harmadfokban a kir. curia bírálta el, addig most 400 koronát meg nem haladó perekben jogorvoslatot a kir. törvényszék ítélete ellen nem használható, 400 koronát meghaladó perekben csupán revisiónak fölülvizsgálatnak van helye alaki és anyagi jogszabály sértés esetén!

Elvégre 400 koronáig terjedő ügyek a szegényebb sorsu embereknél nagy fontossággal bírnak, gyakran egész vagyonukról existenciájukról van szó s így azok érdekeinek kellő védelme szempontjából föltétlenül szükséges, hogy további jogorvoslattól megfosztva ne lehessenek különösen azon esetekben, midőn a fellebbezési bíróság a járásbíró ítéletét megváltoztatja; fődolog ezekben a kisebb perekben is az anyagi igazság érvényesülése, hisz mint a német közmondás tartja: es thut der Maus ebenso weh, wenn man ihr die Haut abzieht wie dem Elefantem.

Sok panaszra ad okot a végrehajtói törvény. Szükséges, hogy a hitelezők jogos érdekei hatályosabban megvédessenek, az alaptalan igény keresetekkel üzött visszaélések, a színleges átruházások meggátoltassanak, viszont a végrehajtással járó költségek redukáltassanak.

Ez utóbbi cél elérése érdekében kívánatos a végrehajtói intézmény államosítása.

A megsemmisítési, holtánilyvánítási eljárás egyszerűsítendő, a mai perrendtartás szerint igen nehézkes, hosszadalmas és aránytalanul költséges az eljárás.

Építetők figyelmébe.*

A város belterületén engedélyhez kötött építkezések esetén szinte az állandóság jellegével bir azon gyakorlat, hogy az engedély megadása iránt beadott kérvények — igen kevés kivétellel, — mind hiányosan vannak megszerkesztve s felszerelve, minek természetes következménye az, hogy a városi hatóság kénytelen azokat pótlás végett visszaadni.

Miután a visszaadással járó késedelem úgy az építetők, mint a vállalkozók kárával jár, szüksége merült fel annak, hogy a városnak érvényben levő építkezési szabályrendeletéből azon rendelkezések, melyek az építkezés iránti kérvényekre vonatkoznak, az építetők közönség tudomására hozassanak a következőkben:

Jogszabály az, hogy jogát mindenki csak a mások előbb szerzett jogának sérelme nélkül gyakorolhatja. Az építkezési kérelmeknél multhatatlanul szükséges tehát, hogy azokban a szomszédok meg legyenek nevezve, hogy ekként az építési bizottság által megejtendő helyszíni szemlére megidézhető legyenek, s így módjukban álljon a tervbe vett építkezés ellen kifogásaikat megtenni, melyek a kérvény érdemleges tárgyalásánál a tanács által elbírálandók.

Eddig — a legtöbb esetben — nélkülöztek a benyújtott kérelmek a szomszédok megjelölését s ezen hiány miatt minden egyes esetben kénytelen volt a tanács azokat pótlás végett visszaadni. Ez eljárásra vonatkozólag nem egyszer hangzott el azon megjegyzés, hogy „kár az ily kicsinyiségekért elodázni a helyszíni szemlét.” Ezen felvilágosítás után meggyőződhetnek az érdekeltek, hogy a szomszédok nevelnek be nem jelentése sokkal lényegesebb hiány, mint első felületes vizsgálódásnál látszik.

Igen gyakori szabálytalanság továbbá, hogy a kérvényekhez csatolt építési tervek nem a szabályrendelet helyes követelményeinek megfelelőleg készítettnek.

Az építkezési szabályrendelet 6. §-a ugyanis imperative kimondja, hogy az építési terv kell hogy magába foglalja az építkezés környékének, fekvésének és helyi viszonyainak tüzetes megismerésének szükséges fekrájkok, — melyen a fennálló régi épületek feltüntetődnék, — ugy szintén a készítendő épület alap-, kereszt-, metszet- és homlokzat rajzát, A fekrájk 1/500, az alap-, homlok- és metszet rajzok 1/100 arányban rajzolandók. Ezen építési tervek két példányban készítenők, s azokat ugy a vállalkozó építő-mester, mint az építetők kötelesek aláírni.

Ezen rendelkezések ellenére az építési tervek — kivétel nélkül — csak egy példányban adattak be ez ideig, s egy-két kivételes esettől eltekintve, azokat az építetők alá nem irták. Pedig ezen rendelkezéseknek a szabályrendeletbe beillesztésére, követezés képen annak betartására is igen nagy szükség volt és van. A tanács által jóváhagyott egyik építési terv ugyanis a város levéltárában őrzendő, a másik pedig az építkezés színhelyén mindenkor készen tartandó, hogy azt a városi hatóságnak ellenőrzésre hivatott közegei ott bármikor megtekinthessék, s ekként annak pontos betartását ellenőrizhessék. — Az építkezési terveknek két példányban beterjesztése, az ellenőrzés kigyakorolhatása végett elengedhetetlen. — Az építkezési szabályrendelet 11. §-ában foglalt azon rendelkezésből pedig, hogy a jóváhagyott tervek pontos végrehajtásáért az építetők és építő-mester egyetemleges felelősséggel tartoznak, önként következik, hogy a tervezetet az építő mellett, építetőknek is

*Többen kérték tőlünk márc. 18-iki számunkat, mivel a hatóság erőlyesen követeli meg az ott közölt betartását. Jelzett szám végleg elfogyott, s így a kért cikket újra kiszedtettük. (Szerk.)

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól, mint hathatós szer

tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajainál ugymint **idült bronchitis, szamárhurut** és különösen **láb-**

badozóknál influenza után ajánlatik, Emeli az étvágyat és a testsulyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó ize miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4. — kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alanti céggel legyen ellátva.

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc.)

Sirolin

alá kell irni, mert ezen aláírás által vállalják el egyetemlegesen a felelősséget, annak pontos betartásáért.

A szabályrendeletnek ezek azon lényegesebb rendelkezései, melyeket az építető közönségnek érdekében áll szigorúan betartani.

Tk.

IRODALOM.

Báró Wesselényi Miklós.

— Dr. Kardos Samu könyve. —

Ki szobrot érdemel, mondja báró Eötvös József: — szoborra szüksége nincsen; mert minden szobornál jobban dacol az idővel az az emlék, melyet önmaga emel magának az ember. És mégis — fáj látnunk, hogy ott, a hol Széchenyinek, Deáknak szobra áll, nincs hely az „árvízi hajós“, a nagy Wesselényi szobrának, pedig nemes és önzetlen alakja világító torony volt közéletünk zajló tengerén s eszméinek tiszta fényével biztos irányt jelölt mindazok, kik különböző uton, de mind egy célra: — a haza és nemzet boldogítására törekedtek.

A kor, melyben Wesselényi élt (1796—1850), a nemzeti ébredésnek izzó, mozgalmas korszaka volt, a mikor nem — halni, hanem élni volt nehéz a hazáért. És Széchenyi korának, a harmincas évek hazafias ellenzékének, melynek lelkében a jövő Magyarország diadalmas eszméi érték, Wesselényi Miklós volt első vezére. A második Széchenyi volt, a harmadik Kossuth. Pályájuk kezdetén barátok mind a hárman; de aztán, mint a sülyedő hajók. — az egyik jobbra, másik balra sülyed el.

A huszonnegy éves Wesselényiben már kész a legmagyarabb magyar, a huszonkilenc esztendő Széchenyiben még csak dereng — a legnagyobb, Wesselényi csupa hit, csupa szilaj hazafiság, míg Széchenyiben a jövő nagy hivatásának még csak a sejtelme ébred. A kornak, melynek küszöbén a két jó barát, fiatal szive hajlamából s egy nagy nemzeti cél érdekében jelenik meg, két szálból fonódó vezéreszméje: — legyünk európaiak és legyünk magyarabbak. Tipikus magyar mind a kettő, a szabadság lángoló szeretetében és a rendületlen királyhűségben. Széchenyiről nem kell ezt bizonyítani, a kuruc Wesselényi pedig önmaga bizonyítja ezt, midőn pörbefogatása ellen irt tiltakozását (Balitélet, 1831) így végzi: — „Éljen törvényes fejedelmem oly sokáig s a végre, hogy hazám minden sebeit meggyógyíthassa; éljen a nemzet s legyen mindig méltó, hogy szabad legyen!“ — Pedig ekkor már titkon elhatározta a kormány, hogy elfogatja és megsemmisíti őt, s ezt Wesselényi maga is jól tudta.

Meghasonlását Széchenyivel az okozta, hogy az eszközökben a melyekkel nemzetüket nagygyá, hatalmassá és szabaddá tenni igyekeztek, nem értettek egyet. Széchenyi inkább a nemzetben magában kereste elmaradásnak, sülyedésének, egész balsorsának okát, míg Wesselényi a százados nemzeti elnyomatásban, a törvénytelenségek végtelen sorozatában látta bajaink forrását. — Ezért Széchenyi a nemzeti önérzet, a kulturális és gazdasági tevékenység fölélesztésével iparkodott fejleszteni a hazát, míg Wesselényi alkotmányunknak s ezzel szabad mozgásunknak biztosítását tartotta nemzeti fejlődésünk föltétlenül szükséges alapjának. Széchenyi nem akart újat huzni, szakítani a kormányval, mert féltette munkája eredményeit az esetleges közjogi bonyodalmaktól; Wesselényi ellenben kuruc szenvedélyvel ostromolta a kormányt s az írott jog erejében bizva, mindenek előtt szabad teret akart biztosítani a nemzeti munkának.

Itt és ezért vált el a két nagy hazafi utja. Mint hatalmas feszítő ék furódott közéjük a Kossuth Lajos gigászi egyénisége és Széchenyi már 1835-ben úgy ír Wesselényiről „Napló“-jában, mint később Kossuthról: — „Mindent elront és összegázol, a mit oly régóta s annyi fáradsággal vettem, munkáltam!“ — Széchenyi tehát elszakadt Wesselényitől, a mint elszakadt Kossuthtól is, s bár a magánéletben nem szakította meg vele a jó viszonyt, a politikában egész szembe fordult vele. Wesselényi ekkor mégis szembevel Kossuthhoz csatlakozott, s együtt küzdött vele mind addig, míg a forradalmi áramlatok fölül nem kerekedtek Kossuthban. Ekkor megdöbbsent. Magyar lelkének hűsége került felszínre a királyhoz és törvényhez: — a szántóvető aggodalma, midőn a mármár betakarítandó termést sötét felhők fenyegetik . . . Az ifjuság elfordult egykori bálványától, a „vak oroszán“-tól, mikor a múzeum lépcsőjén mérsékletre és törvénytiszteletre intette. Kossuth se értette többé a Corpus juris-szal argumentáló vak patriotát. Kora lezárult és utolsó pihenőjét újra Széchenyi keblén találja, aki nemrég oly megkapó melanchóliával írta neki: — „Te megromcsolt testeddel és én, nem kevésbé megromlott kedélyemmel és elkopott erőmmel: mi ketten már csak két felet képezünk. Egyesülve, — egy volnánk.“

Most, a történelem távlatában, egygyek már valóban a mi szemeinkben. És nem csak ők csupán, hanem Kossuth és Deák is. Emlékezetünkben újra találkoznak és együtt is maradnak a nagy, közös, nemzeti cél révén, mely földi vándorutjukon összehozta őket . . . Széchenyi, Wesselényi, Kossuth, Deák! . . . Minő kor lehetett az, melynek vezérei ily hatalmas férfiak voltak! s mily különböző volt a sors, mit a Gondviselés az egy célra, egyformán nemes szándékkal törekvők számára kijelölt! Valóban: — más a magvető és más az arató, a hogy az Irás mondja: — s hányszor esik meg, hogy a jég elveri a termést, s az aratást nem éri meg a szántóvető. Így járt Wesselényi is: de jól járt, hogy „nem érte meg az időt, amit Sámson, ki világtalanul volt kénytelen örölni a filiszteusok malmában“ . . .

* * *

Két hatalmas kötetben, tele egykoru illusztrációkkal és értékes okmányok hasonmásaival írta meg Wesselényi Miklós életét és munkáit dr. Kardos Samu. Huszonöt év gondos munkája ez a vastag két kötet; nagy szorgalommal összehordott garmadája a legaprólékosabb adatoknak, részleteknek, melyekből a szerző figyelmes kritikája meleg szeretettel rakta össze a nagy történelmi alak mozaikképét.

Amint lapot lapra forgatunk, lassanként megelevenedik előttünk a magyar reformkor, melynek izzó lelke Wesselényi volt. A nemzeti föladataknak szinte megbirhatatlan súlyával s az ellenséges erőknek megfélemlítő nagyságával szemben mindenki érzi az ország erejének csekélységét, ziláltságát s a lelkesedés rövid pillanatait a csüggedés hosszú órái váltogatják, mikor pedig már harcra szólít az élet-halál harangja, ebben a végzetes órában áll föl Wesselényi, az erőnek, a hitnek, a rendületlenségnek képviselője: s mindenek fölött lelkében és külső képében egyaránt magyar. Talán erősebb, mint amilyen bölcs, talán szenvedélyesebb, mint megfontolt: de éppen ezekkel a tulajdonaival képe és forrása az önbizalomnak. Nemzete a maga szellemét látta benne; benne sejtette meg az erejét is s ennek az erőnek a hitében bátorodott föl nagy céljainak véghezvitelére. Ime ez Wesselényi egyéniségének nagy politikai, sőt történelmi jelentősége a reform-kor küszöbén.

Mint hagyományos sérelmi politikának

legutólsó, legelszántabb s talán legnagyobb képviselője akarja átvezetni nemzetét az alkotások terére. Az utolsó magyar politikus, akiről mindenki tudta, vagy legalább sejtette, hogy oldalán a kard nem csak hagyományos disz, hanem a jogok és szabadság védelmére készen tartott fegyver is . . . A magyar nyelv politikai diadalát ő vivta ki; a törvénytelen katonai fogdosást ő támadta leghevesebben; ő izgatott, ő obstruált türegetlenül az országgyűlés nélkül uralkodításának nemes gondja senkinek sem feküdt jobban a szívében mint neki. És épen ez dönti romlásba. Előbb közrendzavarásért, majd hűtlenség miatt fogják perbe.

És a nemzet, ámbár érzi, hogy e nagy fiában őt magát üldözi a bécsi hatalom: még se segíthet rajta. Deák fényes közjogi fejtegetései, Kölcsey védelmének művészi ereje, a rendek nyilatkozatainak zúgó áradata, az egész közvélemény felháborodás, minden hiába: le kell törnie! Nem használ semmit a népszerűségnek az a vakító ragyogása, mely az üldözött bujdosó oroszánt környezte, midőn a pesti nagy árvíz napjaiban ezeket és ezeket mentett meg a pusztulástól. Végzetének be kellett telnie. A három évi börtönt nyany nem töltötte ki egészen, de Graefenbergből, ahová kegyelemből száműzték, megtörtén, bénán, félig megvakulva tért haza és „polgári halottnak“ érezte magát.

A megtört Wesselényi világtalan világának utolsó fénysugara az erdélyi unió volt, melyre ő tett indítványt az 1848 iki kolozsvári országgyűlésen. Ekkor lett közjogi fogalom a teljes nemzeti egység: — Wesselényi hatalmas karjának végső erőfeszítésével taszítja félre a végzet öklét, mely századok óta elválasztva tartotta a magyartól a magyart.

Aztán mikor fordult az idők sorsa s ő már érzi, hogy Kossuthnak nem barátja, nem tanácsadója többé, csöndesen félreál s családjával együtt elvonul Graefenbergbe . . . „De mikor nemzete ügyének elbukása és a legjobbak gyalázatos kivégzése után az osztrák hóhérok még mindig honfivérre szomjuhozak, mikor barátja, Ujfalvi Sándor, azt írja neki, hogy Erdély hadi kormányzója, Urbán generális, azzal fenyegetőzik hogy ha Wesselényit kézre keríti, az első fára felkötöti; — akkor a beteg és vak oroszán oda hagyja biztos menedékét és visszatér hazájába. Kész a vértanui halálra is. Utközben azonban meghül, tüdőgyulladásba esik s már mint halálos beteg érkezik Pestre, 1850. április 17-én“ . . .

* * *

Az amit eddig írtunk, még csak váza se lehet annak a hatalmas alkotásnak, amit dr. Kardos Samu épített a nagy Wesselényi emlékének. Több mint 1100 lapon ír róla egyforma rajongással, megtámogatva a maga éles ítéletét, leszűrt történelmi kritikáját az egykoru okmányok és bizonyítékok sorozatával, a melyeknek láncolatában nincsen hézag. Gondolatait nem cifrázza, nem cicomázza fölhalmozott szóvirágokkal; nemes páthosán mely megveti a retorikai üres fogásokat, nyoma sincsen az erőltetettségek: mint a nagy folyó, mely méltóságosan hömpölyög széles medrében, olyau a Kardos stillusa; hullám hullám után siklik tova, csillogva, ragyogva a mindent átfogó sugaras elme fényében . . .

Kardos munkájának igazi becsét azonban még sem az irodalmi kvalitás adja meg, hanem az a módszer, amelylyel lefejt az egyénről mindent, ami benne korával, többi társaival közös, hogy annál tisztábban láthassuk azt, ami az egyénben egyedül a géniusz ajándéka, a természet rejtélyes titka s örökké megmagyarázhatatlan, Lemond a képzelem hatalmáról az igazság javára. Bizonyítékokat keres az adatokban az értelem

Legfinomabb női- és férfi fehérneműek, ruhadiszek

és hozzávalók, legolcsóbb bevásárlási forrása:

GOLDSTEIN J. SÁNDOR divatüzletében, Pazonyi-utca 4.

számára, nem pedig élesztőt a képzelemnek. Az életrajzi adatok, az apró részletek, amelyek szerteszórva lappanganak, mind megannyi parányi színes darabkák, melyeket a kritikus gondosan összegyűjt. A csoportosítás munkáját azonban már a pszichológus végzi: — s ily módon lesz Kardosnál szinte exakt tudomány a történelmi kritika.

Ennek egyik fényes példája Kardos könyvének az a része (II. köt. 372. s köv. lapok), a hol egy nagy történelmi tévedést igazít helyre. Eddig ugyanis, Horváth Mihálytól kezdve minden történet-íróknak úgy irta meg az 1848. dec. 6-iki nevezetes éjjeli tanácskozás lefolyását, hogy azon Wesselényi is jelen volt, sőt a tanácskozást ő kezdte meg, s azt javasolta, hogy a nemzet „meghajolva a kénytelenség hatalma előtt,” fogadja el a manifesztumokat, ismerje el királyául Ferenc Józsefet s tegye meg ezzel az első lépést a még nem lehetetlen békés kiegyenlítésre... Ezzel a tévedéssel szemben, mely Wesselényi részéről egész életének megtagadását jelentené, Kardos kimutatja, hogy Wesselényi ott se volt azon a gyűlésen, hanem Graeberbergben tartózkodott: tehát a történelem ítélőszéke előtt se tartozik semmi felelősséggel azokért a dolgokért, amik akkor és ott történtek.

Tulmenna a bírálat szük keretén, ha az ily fontos részletek mindegyikével külön foglalkoznánk, de ez nem is lehet feladatunk: — helyt áll a munka magáért is. Csak azt említhetjük még meg, hogy a diszes bőrhátú köteteket elől a nagy Wesselényi préseldomborművé képe és a családi címer díszíti, a könyv papirossa vastag és famentes, a munka értékét 40 kép és külön melléklet emeli, ami különben a Légrády Testvérek műintézetének az érdeme. Mindamelllett a két vastag kötett ára aránylag csekély: 30 korona.

Zigány Árpád.

HIREK.

Képviselőgyűlés volt tegnap délután, melynek egyetlen fontosabb tárgya a „Korona” bérlete volt. Nagy érdeklődés mutatkozott e tárgy iránt és a tegnapihoz hasonló népes gyűlés régen nem volt. A tárgynak különösen az adott érdekességet, hogy a pénzügyi szakosztály albizottsága Schlichter Gyula ajánlatát, ezután maga a pénzügyi szakosztály Nébenmayer és Salamon ajánlatát, végül a tanács ismét Schlichter ajánlatát tartotta előnyösebbnek. Olyan jogi és műszaki kérdésekkel hozták ugyanis kapcsolatba az ügyet, amelyeket csak szakemberek bírálhatnak el és mégis a kérdésekhez nem is konyító emberek is mérlegelték azokat; és magyarázhatták úgy amiként azt jónak látták. Az ügy különben vitatkozásokra nem is volt alkalmas, amennyiben a belügyministerium elvi kijelentéseket hasonló ügyben többször tett. Ilyen körülmények között az után nem lehet csodálkozni, hogy egyes nagy hangú képviselői tagok félre vezették a szavazókat. Az ügyel és határozat hozatalnál vezérszereplést vívőkkel, valamint a viselt dolgaikkal részletesen fogunk foglalkozni, most csak jelezzük, hogy 86-an a Nébenmayer, 48-an pedig a Schlichter ajánlata mellett foglaltak állást. A határozatot nem csak Schlichter, de a képviselőlet egy tekintélyes csoportja is meg-

felebbezi, mivel az a közvagyon megkárosodásával jár.

Eljegyzés. Pallai Sándor Kisvárdáról eljegyezte Wilhelm Lenkét Sátoralja-Ujhelyen.

Halálozás. Sulyos csapás érte Ruzsa Endre helybeli ág. ev. tanítót, amennyiben neje: Babicz Juliánna, e hó 7-én 45 éves korában elhunyt. Temetése ma délután lesz.

Uj munkatárs. Sikertült megnyerni munkatársnak dr. Molnár Dezső, fővárosi szakírót is. Mai számunkban hozunk tőle közleményt és jelezzük, hogy a budapesti lapok gyakran közölnek tőle cikkeket és nemcsak a nagyközönség elismerését vívta ki, hanem érvelei a ministeriumokban is nem egyszer keltek már feltűnést.

A Buttler-féle alapítvány kamataiból a Ludovika Akadémiában fenntartott helyre vármegyénk egy ifjut mutat be. Kérvények jövő hó 3-ig az alispánhoz nyújthatók be. Bővebb felvilágosítással a polgármester és a községi előjárók szolgálnak.

Meghívás. Dr. Kardos Samu debreceni ügyvédet, lapunk munkatársát, a székesfőváros közönsége a Wesselényi Miklós emlékeztető megörökítő emléktábla leleplezéséhez meghívta. Ez által tüntette ki Kardost, mint aki a nagy Wesselényi csodás életét és korszakos működését megírta. A meghívó a következőképp szól: Budapest Székesfőváros Közönségétől. Nagyságos Dr. Kardos Samu ügyvéd urnak Debreczen, Piacz-u. 58. Meghívó. Budapest székesfőváros közönsége báró Wesselényi Miklós emlékeztető emléktáblával kívánta megörökíteni. A Holló Barnabás szobrászművész által készített s a szent Ferenc-réndiek belvárosi templomának Kossuth Lajos utcai oldalán elhelyezett emléktábla leleplezése 1905. évi április 9-én vasárnap délelőtt 11 órakor lesz. Ez a meghívó a Kossuth Lajos-utcának elzárt területére belépő jegyül szolgál. — Megjelenés diszmagyarban vagy fekete ünnepi ruhában.

A nyiregyháza — dombrádi h. é. keskenyvágányu vasut építésére írásbeli verseny után beszerzett ajánlatok, mint annak idején közöltük, olyan magas összegokről szóltak, hogy a végrehajtó bizottság az ajánlatok egyikét sem fogadta el, hanem megbizta Szesztay László tervező mérnököt azzal, hogy az ajánlattevőkkel szóbeli tárgyalásokat folytasson. Ezek a tárgyalások eredményre vezettek. Ugyanis, miután a végrehajtó bizottság elhatározta azt, hogy a felépítményi anyagokat, vagyis a sineket, talpfákat stb. maga szerzi be az építési és elhelyezési munkálatokra olyan kedvező ajánlatok érkeztek be, hogy azok közül, a legolcsóbb ajánlat elfogadásával, a vasut 780000 koronába fog kerülni, szemben az írásbeli ajánlatok között legolcsóbb 940000 koronával. A munkálatokra a legolcsóbb ajánlatot Propper Samu tette, tehát a vasut építését a végrehajtó bizottság reá bízta. Ha a zavaros politikai viszonyok lehetővé teszik, a vasut építéséhez még ebben a hónapban hozzá fognak és a vállalkozó azt reméli, hogy ebben az esetben a Sóstói terjedő vonalrészén júliusban, az egész vonalat pedig szeptemberben át lehet adni a forgalomnak.

A szülők figyelmébe. K. 4165/905. Hirdetmény. A jövő iskolai esztendőre a tanköteles gyermekeket a megbízott tanító urak és városi alkalmazottak május hónap első felében fogják összeírni. Erről a szülők és gyámok, valamint a tanoncokat tartó iparosok és kereskedők azzal a figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az összeíróknak a szükséges adatokat pontosan mondják be, hogy ekként az összeírás pontos és teljes legyen. Aki a kívánt feltételeket megtagadná, kihágást követ el és a törvény értelmében meg fog büntettetni. Nyiregyháza 1905. március hó 27-ik napján. — Májerszky Béla, polgármester.

A biztosíték nélküli hívás a helyközi telefonhálózatban című és f. évi február 11-én megjelent cikkünkben foglaltak a ministerium figyelmét is magukra vonták. Tegnapelőtt ugyanis a cikk írója a következő értesítést vette: „M. kir. posta- és távirdaigazgatóság Nagyvárad, 3832/1905. Tekintetes Siposs Árpád urnak a „Szabolcs” munkatársa Nyiregyháza. A helyközi távbeszélő forgalom emelése tárgyában kereskedelemügyi Minister urhoz tett javaslatára értesitem t. címet. hogy Önagyméltóságának f. hó 14-én 7257 sz. a. kelt rendelete szerint a helyközi távbeszélő biztosítékok megszüntetésének, valamint az országos távbeszélő előfizetői névsor kiadásának ügyébeni javaslata tanulmány tárgya. Nagyvárad, 1905. március 21. Schöflin, kir. tan. pt. igazgató.” — Siposs ugyanis azt ajánlotta a Szabolcsban, hogy a készpénz biztosítékokat le nem tett előfizetők is beszélhessenek saját telefonjukról hívóként az interurbán hálózatban, ha a díjat küldőnccel és előre beküldik a kapcsolóhivatalnak. Ezt a nagyváradai igazgatóság kísérletképp megengedte Nyiregyháza nézve, most pedig az egész ország területén való rendszeresítés áll tanulmány alatt.

Festékek hygeniája. Ezen cím alatt tartott dr. Fodor ministeri tanácsos, az egészségügyi intézet igazgatója, a műegyetemen néhány év előtt előadásokat. Közönségünkre ezen előadások most annyiban bírnak érdekel, hogy a város tulajdonát képező vendéglő és kávéház, olajjal való kifestésére ajánlatot tettek. A magas színvonalu előadásból következőket közöljük. Tudvalevő, hogy a falak képezik az épület tüdejének nagy részét. A falak pórusain keresztül ható levegő állandó légcirkulációt tart fenn a szoba levegője és a külső levegő között. Ezen pórusok elzárása maga után vonja nemcsak a légkeringés megszűnését, hanem megakadályozza a falban a levegő oxigénje által folytonosan végbemenő azon processust, mely által a mész és homokból készült vakolat az idők folyamán a mészkő tulajdonságát, annak szilárdságával fel veszi. Az olajfesték kenceje teljesen betömi a fal pórusait és fennti állapotot idézi elő. Az olajfestéknek az egészségre még fentől is nagyobb hátrányai vannak. Tudvalevő, hogy a baktériumok tenyésztésére legalkalmasabb a meleg gelatin vagy olaj. Ha egy olaj-festékekkel mázolt helyiséget fűtenek és a helyiségben számos ember tartózkodik, a felmelegített és kellő ventilációt nélkülöző helyiség falai, mint egy veszedelmes baktérium telep működik. Az olajfestékes falnak azon „előnye,” hogy mosható, még veszedelmesebbé teszi hygenia szempontjából. Mert a langyos víz mint köztudomású, csak elősegíti a baktériumok szaporodását. A közönség érdeke kívánja meg, hogy nyilvános helyiségekben ne alkalmaztassék ilyen, — az egészségre és az épület jóságára egyaránt kártékony festési mód.

Egyházi énekek a kávéházban. Haladunk a mesebeli 7 kilométert lépő óriás csizma gyorsaságával. Ahol egy héttel ezelőtt még a „Náni, Náni, meg fogod banni”-t dudolgatták a hasas flakóból ömlő sziklabor mellett, s az Istent csak Nőé apánk közvetítésével dicsőítették, ki is vala — nyugodjék békében — oly előrelátó és a szőlőt is felvette béréjébe, ott e héten — Óh szent civilizáció! — hamisítatlan zsidó egyházi dalok, hangjai szálltak a Mindenható felé, valóságos érzelmünk épülésére s az ott lévők gyönyörére. (???) Nem tudjuk, — mert eddig nem volt szerencsénk meginterjúvolni a nagy Adonájt, kinek neveit oly szépen és tisztán kiénekeltek az „Otthon”-ban, — hogy Jehova milyen érzelmekkel fogadta a kávéház füstös légköréből feléje repülő dics és hála hymnuszokat, annyit azonban konstatálhatunk, hogy a hering módra — stilszerű! — össze préselt közönség nagyobb része a leg-

KOVÁCSI JENŐ

Női divat kelme-vászon és fehérnemű áruhaza,

— Nyiregyháza, Pazonyi-utca 2. szám. —

Minden cikkből nagy választék a legfinomabb kivitelig.

E szakmában a legjutányosabb bevásárlási hely.

nagyobb foku megbotránkozással halgatta azt a profanizálást, mely ott valóságos orgiát ült. — Igazán megkímélhető volna a debreceni izr. hitközség előjárósága — mert első sorban ő rovandó meg, — Nyiregyházát és csöppet sem sajnáltuk volna, ha ily módon, nem lett volna alkalmunk jól szervezett ének-
karuk precíz előadásában gyönyörködni. Ha az ő jóízlése megengedi, hogy a templomi ének-
kar a vándor orfeumisták részére fen-
tartott helyen szerepeljen, az még csak el-
nézhető, mert hát nem kell feltétlen, hogy a
jóízlés a debreceni izr. hitközség előjárósá-
gának egyik jellemvonása legyen. De hogy
az izléstelenséget önző profanizálással totó-
zók és hogy ehhez Nyiregyházán keressenek
támogatást, az ellen tiltakozunk és ily eljá-
rás felett csak megbotránkozásunkat és utá-
latunkat fejezhetjük ki. Egyébként is biztos
forrásból tudjuk, hogy Kertész főkapitány —
kinek e tekintetbeni tapintata közismert, —
csak oly feltétellel adta meg az engedélyt,
ha egyházi dalokat nem adnak elő.

Széchenyi estély. A „legnagyobb magyar”
Széchenyi István gróf halálának évfordulója
alkalmából a kereskedő ifjak egylete ma este
saját helyiségében emlék ünnepet rendez. Az
ünnepi beszédet dr. Hoffmann Mórícz ügyvéd
fogja megtartani. Vendégeket szívesen lát az
egyesület.

Felhívás. A városi hatóság által felhiva-
tik a lakosság, hogy azon helyeken, hol az
élőfák a távirda és távbeszélő vezeték-
kel érintkeznek, a fák legalyasztatása iránt
intézkedjenek, mert ennek megtörténte felül
fog vizsgálatni és a mulasztók ellen a hiva-
talis eljárás megindítani.

Értesítés. Ugy a város belterületén, mint
külterületén levő ebek kimutatása a rendőr-
kapitányi hivatalnál 8 napi közzemlére ki
van téve, s ez idő alatt azt bárki megtekin-
heti, és az összeírás ellen ugyanott felszó-
lalhat.

Szélhámosságon asszony. Nagyon sok kelle-
metlenséget és kárt okozott már Grün Lina
helybeli lakosnő, aki időnként az ország kü-
lönöző részeiben vendégszerepel. Most is
keresi a rendőrség, mivel az utóbbi időben
is csalással, lopással s mindenféle szélhámossá-
ggal tömérdek embert károsított meg a
fővárosban és a vidéken. Az volt a rendes
szokása, hogy befurakodott leányos házak-
hoz s azt mondta, hogy ő jó módú vidéki
asszony s házasulandó fia van. A lányos mama
persze örült az ismeretségnek s nem sok fá-
radságába került Grün Linának, hogy hi-
zelgő modorával megkedveltesse magát az
illető családnál. Az egyik helyen földbirto-
kosnak, másutt orvosnak, ismét másutt or-
szággyűlési képviselőnek mondotta fiát, akit
alaposan föl is dicsért, a valóság pedig az,
hogy házasulandó fia nincs is. Csalásával
rendszerint hosszú ideig ott élőködött Grün
Lina a rászédett család nyakán, kölcsön
kért pénzt, végül összeszedett egy csomó
kezeügyébe eső értékes holmit, aztán meg-
szökött. A szélhámosságon asszony nemrég meg-
fordult Szegeden is, a hol izr. vallásu lé-
tére, egy kolostor fejedelmesszonyának mon-
dotta magát s pénzt gyűjtött. A rendőrségnek
különbben már régi ismerőse. Egyizben már
volt is bünvádi vizsgálat alatt, de akkor
mint hiszterikus és epileptikus asszonyra ki-
mondták, hogy beszámíthatatlan és az örül-
tek házába szállították. Onnan nemsokára ki-
szabadult s folytatta régi mesterségét. Uja-
ban ismét sok följelentés érkezett ellene a
rendőrséghez, mire elrendelték körözését.
Grün Lina harmincnyolc éves, alacsony ter-
metű, kövér, kroel-arcu asszony, kék szemű
és rövidre nyírott haja van.

Lótolvajlás. Vakmerő lopás történt Domb-
rádon. Mult hó 26-án éjjel Balla Balázs 3 éves
pej herélt lovát, szekerét, 2 lóra való szer-
számját. Szántó Károly 1 d. 8 éves szürke
kanca lovát, valamint Váradi András 1 d. 3
éves pej kanca lovát még eddig ismeretlen
tettesek ellopták. A legszélesebb körű nyomozás
tétellett folyamatba. Az elkövetéssel kóbor
cigányok vannak gyanúsítva.

Megszökött örültek. Az utóbbi időben
gyakran szöktek meg veszélyes betegek a
nagykállai intézetből. Legutóbb Sambornyák
Mihály kisszebeni illetőségű asztalos segéd,
és Lelekács János szeredményi illetőségű
napszámos szökött meg. A folyó hó 2-án meg-

szökött és közveszélyes betegek kézzekeríté-
se iránt megtétek a szükséges intézke-
dések. Az igazgatóság pedig erélyesen intéz-
kedett a hasonló esetek megakadályozása
végett.

A tanyák és puszták egészségi viszonyai
sok kívánni valót hagynak fenn Szabolcs-
megyében is. A vármegye most egy szabály-
rendeletet alkotott, melyben ki van mondva,
hogy minden új cselédlakás úgy építendő,
hogy minden cselédnek külön szobája legyen.
A jelenlegi épületek átalakítására azonban 10
évi idő van adva.

Fásítás. A vasútra vezető uton, a Szarvas-
utcán s több más utcákon szépen fejlesztik
városunk fásítását. Most a Pazoni utcára ke-
rült a sor. Igazán szépet és hasznosat csinál
tevékeny polgármesterünk, midőn a szélesebb
utacákat fásítja. Tűzvészkor nagy védelmet
nyújtanak a lombos fák. Az utcán járó kö-
zönséget a nap hevétől megvédik az ültetvé-
nyek, de az utcán felkavart, a nyitott abla-
kokon betóduló pornak is gátat emelnek a
szemnek tetsző fák. Vajha volna érzéke a
nagy közönségnek az elültetett fák megvé-
dése iránt, mert a fásításnak az a legnagyobb
ellensége, hogy nem tudják megvédelmezni
a járókelők vigyázatlanságától, olykor ros-
zakaratótól.

Hirdetmény. A honvéd főreáliskolában,
a honvédségi Ludovika Akadémiában és a
közös hadapród iskolákban betöltendő állam
költséges helyekre vonatkozó hirdetmény a
polgármesternél és a községi előjáróknál
tekinthető meg.

Elütötte a szekere Albert András tokaji
lakost, Életveszélyes sebével a helybeli köz-
kórházban ápolják.

Áteresztők építése. Az alispáni hivatal-
ban Nyiregyházán folyó hó 20-án d. e. 10
órákor árlejtést tartanak a Debrecen—ung-
vári közúton levő 5. számú és a 8—9. km.
szakaszán levő 6. számú áteresztőnek az
újjaépítésére. Előirányzat 9572 korona és
99 fillér.

A gyümölcsfa kiosztás. A „Szabolcs” min-
den lehető elkövet a gyümölcsészet népsze-
rűsítésének érdekében. Örömmel tapasztaljuk
hogy fejlődés állott be, de az érdeklődésnek
még nagyobbak kellene lenni. Megyénkből
is többen vették igénybe az állam által nyúj-
tott kedvezményeket. A tűzvész által sújtottak
ingyen kaptak csemétét, de ezt megyénkből
nem vették igénybe. A jövőre nézve felhiv-
juk tevékeny alispánunknak a figyelmét arra,
hogy hasonló esetekben ingyen fákat is esz-
közöljön ki a szerencsétlenül jártaknak. Az
állami tanintézetekben és faiskolákban ter-
melt fa és csemete kiosztását befejezték.
3700 kiscigány, lelkésznek, tanítónak egy-
millióöttszázkilencvenhét ezer fát és csemetet
osztottak ki kedvezményes áron, a tűzkáro-
sult kiscigányoknak, kivételosen teljesen in-
gyen. A gyümölcsfaültetés talán egy évben
sem volt akkora lendületű, mint ebben az
évben, midőn a csemeték kiosztása idején a
gyümölcsészeti kormánybiztos valóságos ost-
romnak volt kitéve. Örömdetes azonban,
hogy gazdáink nem annyira a sokféle faj-
tára, mint inkább a kevés, de kereskedel-
ben értékes gyümölcsfajtának nagyobb ter-
jedelmű ültetésével törődtek. A mult évi
szárazság a gyümölcsmagvetésre és a cse-
meték fölnevelésére oly kedvezőtlen volt,
hogy a minister meghatalmazásával a gyü-
mölcészeti kormánybiztos az idén is kény-
telen volt külföldön nemesítésre alkalmas
közel félmillió darab vadcsemetét bevé-
sárolni. A vétel nagyobb porosz és szársországi
faiskolában történt.

Véres verekedés volt Nyirbátorban, ami-
kor Klein Sámuel úgy ütötték le, hogy su-
lyos sérülésével az Erzsébet kórházba szál-
litották be. A tettest erélyesen nyomozzák.

Vásár áthelyezések. A kereskedelemügyi
miniszter megengedte, hogy Rakamaz község
ápril. 25-ére eső orsz. vására ápril. 17-én,
aug. 7-ére eső vására aug. 1-én, Dombrád
községnek ápril. 24-ére eső orsz. vására ápr.
17-én tartassék meg.

Rosz vásárt csinált, mult szombaton, az
itteni piacon, Szilágyi Pál thasi lakos. Szilágyi
ugyanis, jó falusi szokás szerint, alaposan
beitalozott s ilyen állapotban látott hozzá
vásárolási szándékához. A vásárban ólalkodó

csavargóknak feltűnt a falusi atyafi széles
kedve, hozzászegődtek és még több italt
fizetettek vele. A teljesen elázott embertől
aztán ellopták 130 koronányi pénzét. Még ez
nem volt elég, hanem mig Szilágyi mulatott,
tinói elbitangoltak. A pénz és jószág nélkül
maradt ember hamarosan józanodni kezdett
s illetékes helyen megtette panaszát. A rend-
őrség letartóztatta az alaposan gyanúsított
csavargókat, a tinók is megkerültek, de az
elloptott pénzt bajos dolog lesz visszaszerezni.

Eltűntek. Román Miklós paszabi, és Schvare
Ferenc kisvárdai lakosok eltűntek.

Figyelmeztetés. Figyelmeztették a la-
kosság arra nézve, hogy a gulyába és mé-
nesbe jószágait folyó hó 15-ig a gazdasági
tanácsosi hivatalban annál is inkább igye-
kezzenek beiratni, mert azontul a beiratás
nem fog figyelembe vétetni.

A halpiacok ellenőrzése. Nálunk is sok a
a panasz a halpiacra. Közegészségi tekinte-
tekben is kifogásolható halakat árulnak ott
sokszor a tilalmazott időszakban is. Tallián
Béla földmívelésügyi miniszter a halászati
társulatoknak ama gyakori panaszaira, hogy
a hal védelmére való tilalmi rendelkezések
ma is végrehajthatatlanok, minél fogva a kis
vizek behalásítása majdnem lehetetlen, el-
rendelte valamennyi törvényhatóságnál, hogy
a közönséget a legszélesebb körben tájéko-
zassa az érvényben levő halászati tilalmakról.
Az ezek ellenőrzésére és végrehajtására hi-
vatott hatósági közegeket pedig újból figyel-
meztesse teendőik pontos és lelkiismeretes
végrehajtására, különösen utasítván őket arra,
hogy a tilalmi időszak alatt úgy a halasvi-
zetek, mint a halpiacokat szigorúan felügyel-
jék, s a tapasztalt visszaéléseket haladéktanul
jelentsék föl az illetékes hatóságnak. Ez
annyival is inkább nehézség nélkül fogat-
nosítható, mert az ellenőrzés a tilalmi idővel
összeeső gazdasági időszakban a mezőörzés-
nek elhanyagolása nélkül történhetik.

Árverési eredmény. A Debrecen—nyir-
egyháza—csap—unvári közút 39—56 km. sza-
kaszának kiépítéséhez szükséges kőanyagának
a nyirbogdányi, illetőleg demecseri vasúti
állomástól a helyszínére való szállítását Grösz
L. H. nyiregyházi cég kapta meg, köbméte-
renként 3 korona 78 fillérért.

Méhészeti tanfolyam. Szabolcsvármegye
méhészete is fejlődésnek indult. A fejlődést
gyorsítani lehetne, ha a helyes irányba terel-
tetnő a tenyésztés. Erre alkalmas a szakta-
nárok által megyénkben tartandó előadások,
valamint a tanfolyamokon való részvétel. A
gödöllői m. kir. állami méhészeti gazdaság-
ban az 1905. év folyamán hat időszakos méhé-
szeti tanfolyamot tartanak a következő be-
osztás szerint: május 1—21-ig földmives kis-
gazdák, június 5—18-ig erdőörök, június 20-tól
július 5-ig lelkészek, július 8—29-ig és augusztus
3—23-ig néptanítók, végre augusztus 25-től
szeptember 8-ig nők számára. Mindegyik tan-
folyam hallgatói annak tartama alatt teljes el-
látásban díjtalanul részösülnek és ezenkívül
azok részére, kik pályázati kérvényükben
szorult anyagi helyzetüket igazolják, féláru
menetjegy váltására jogosító igazolvány kül-
detik, melynek ára a visszautazás költségé-
vel együtt a tanfolyamról való eltávozáskor
fog megtéríteni. Folyamodványok a föld-
mívelésügyi miniszterhez címezve fölöttes ható-
ságuk útján, a földmivesek és más foglalko-
zásuak pedig községi előjáróságuknak aján-
lásával ellátva, az illető tanfolyam kezdete
előtt legalább egy hónappal nyújtsák be.

Gazdasági tanácsadó. A kassai gazdasági
tanintézet kísérletezéseiről a következő — és
lapunkhoz intézett — sorokban számol be.
Az országos növénytermelési kísérleti állomás a
deliblati homoki szőlőkben 1902. tavaszán
kezdemenyezett mütrágyázási kísérletek ered-
ményei megerősítik ez állomás azon eddigi
tapasztalatait, hogy immunis szőlőkben tisztán
csak mütrágyázással a humus szaporítása
nélkül és hathatósan lehet a terméseket fokozni;
bizonyítják ezen kísérleti eredmények azt is,
hogy ily szőlőkben az istállótrágya mellett is
figyelembe vehető módon érvényesül a kálifoszfátrágya,
a miért a vele való kísérletezés még a rendszeres
istállótrágyával ellátott homoki szőlőkben is ajánlható.

Gyakorlati eljárás. Versec, Fehértemplom
s mondhatni az ország nagy része igazán

bámulatos módon mutatnak példát a házak eleje és végeihez ültetett szőlőlugasokkal. Egész öszre, egész télre való szőlőt, bármily nagy család részére házaik falán természetik meg, hol a hidegtől és jégtől is mentve van. Ezen eljárás most az egész országban megindult s minden vidék rohamosan követi a jó példát. De minthogy ehhez nem mindenik szőlőfaj alkalmas, felhívjuk olvasóink figyelmét mai számunk hirdetkü rovatában ábrán is bemutattott „Szőlőlugast ültessünk minden ház mellé” című hirdetésünkre.

Szerencsétlenségről kaptunk lapunk zárta kor értesítést. Ugyanis a vasgyár mellett egy épülőfélben levő ház tűzfala leomlott, beszakította a pincét is, melyben egy épen ott foglalatokodó munkás súlyos sérüléseket szenvedett.

Könnyű mellékeresethez juthat mindenki magyar osztálysorsjegyek eladása által. Jó referenciákkal bíró érdeklődők forduljanak Fekete Károly főelárusítóhoz *Budapest Rudolfrakpart 8.*

Termény árak:

Buza	8.50 — 8.60
Rozs	6.60 — 6.70
Árpa	7.20 — 7.30
Zab	7.00 — 7.10
Tengeri	8.00 — 8.10

KÖZGAZDASÁG.

Első leánykihazasítási egylet m. sz. Az intézet 42-ik rendes közgyűlése március hó harmincadikán a tagok élénk és nagyszámú érdeklődése mellett tartatott meg. Az intézett ösz elnöke Schwarz Ármán, az ülést megnyitván, miután kegyeletos szavakkal emlékezett meg a röviddel ezelőtt elhunyt Kohn Károly alelnök személyéről, gyöngékedése folytán az elnökletet dr. Wittman Mór alelnökre ruházta át.

Az előterjesztett igazgatósági jelentés és mérleg, melyből kitűnik, hogy az intézet az 1904. évben is örvendetesen gyarapodott, és hogy 1028053 korona 94 fillér biztosított tőke kifizetése dacára a tartalékok 11519464 korona 26 fillérre emelkedtek a múlt év 10520392 korona 67 fillérével szemben; továbbá, hogy a kezelési feleslegből 172618 korona 36 fillérből az alapszabályszerű javadalmazások levonása után a bizt. tőkék fel-emelésére szánt alaphoz 86309 korona 18 fillér, a külön tartalékhoz 34523 korona 67 fillér és hiv. nyugdíjalaphoz 5000 korona csatoltatott, néhány tag hozzászólása után tudomásul vétetett és a felmentény megadatott.

Dr. Bácskai Albert és Kalmár Sándor szöv. tagok azon támadásokra vonatkozólag, melyeket az elmúlt esztendőben röpiratokban és hírlapi cikkeikben az intézet ellen felhoztak, több írásbeli kérdést intéztek a társulat igazgatóságához. Elnöklő dr. Wittmann Mór a legbehatóbb és legtüzesebb módon válaszolt ezen kérdésekre, még pedig az eddigi közgyűlések által jóváhagyott mérlegek és igazgatósági jelentések nyomán, bebizonyította azt, hogy mindezen támadások részben félreértéseken, részben pedig rosszindulatlan alapszanak. A felügyelő-bizottság elnöke, dr. Alexander Bernát a felügyelő-bizottság nevében kijelenti, hogy éppen tekintettel ezen támadásokra, kötelességüknek tartják, hogy újból való megválasztásuk esetére, ezen tisztségükön megmaradjanak.

Elnöklő dr. Wittmann Mór válaszába egyhangulag tudomásul vétetik és dr. Gósa Sándor és Dósa Kálmán szöv. tagok indítványára az igazgatóságnak, Schwarz Ármán elnöknek, Kohn Arnold vezérigazgatónak, a felügyelő bizottságnak, a választmánynak és a hivatalnoki karnak köszönetet, bizalom és elismerést szavazott meg a közgyűlés, melynek napirendje evvel véget ért.

Előadás a kendertermelésről.

— Tartatott Nyiregyházán, 1905. évi ápr. 2-án Zórád István, az O. M. G. E. titkára által. —

Vasárnap szép számú közönség előtt tartotta meg előadását Zórád István a város-háza nagytermében. Tevékeny alispánunk vezetése alatt ott láttuk az uri osztályt is.

A földbirtokosok és kiscgazdák nagy érdeklődést mutattak az előadás iránt. A földmivelés jövedelmezőségét, a textiliparnak hazánkban való meghonosodását eredményezi a kendertermelés felkarolása, melyeknek nemzetgazdasági tekintetekből is óriási jelentőségük van. A nagy fontosságú kérdés előnyeinek kimutatására még visszatérünk, most csak az előadás lefolyásáról hozunk a következőkben tudósítást:

Májerszky Béla polgármester nyitotta meg az értekezletet, hosszabb beszéd keretében fejtekte ki a kendertermelés nagyfontosságát. Örömet fejezte ki a szép számban való megjelenés felett és hangoztatta, hogy a tanyai lakosságot a tanyabírák útján, az uri osztályt pedig hírlapi uton hívta meg. Zórád Istvánt, mint az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiküldöttét melegen üdvözlö. A nyiregyházi tanyai gazdálkodási rendszer mellett a kendertermelésre nagy jövő vár. Nem ismeretlen termelési ág ez, mert gyermekkorában fejlett kendertermelés volt itt. A mai öregek megmondhatják, hogy a terület kendertermelésre alkalmas és a multban tapasztalt nehéz értékesíthetőségnek tulajdonítja, hogy a termelés csökkent. Ezelőtt legnagyobb részt házi célra termeltek kendert, most pedig elárusításra szándékoznak. Minden magyar embernek hazafias kötelessége, tőle telhetőleg a kendertermelést előmozdítani, mert ezzel nemcsak a földmivesek jövedelmét fokozzuk, nemcsak az ipart mozdítjuk elő, de lehetővé tesszük a szövő-fonógyárak felállítását és a külföldi termékek beözönlésének megakadályozását. — Felkéri Zórádot az előadás megtartására.

Zórád István a közgazdasági helyzet kialakulását kedvezőnek tartja. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felismerte a kendertermelés fellendítésének és a szövő-fonó ipar meghonosításának nagy fontosságát. Csak textilárakból 300 millió értékűt hoznak be hozzánk külföldről. Technikai lehetetlenséget képez az, hogy a gyárak felállítsanak, mindaddig, míg nyerstermény nincs. A kendertermelés fokozása a mezőgazdaság és az ipar fellendülését is maga után vonja, mely körülmény a kivittl hatékonyabbá teszi, befelé pedig nagy hasznot biztosít. Az ipari feldolgozásra alkalmas szálas növények termelése és feldolgozása telepek létesítésére a miniszter nagyobb összegű államsegélyt folyósított. 500 holdas szövetkezeteknek annyi szubvenciót ad az állam, amennyi elég az áztató és a törőtelep felállítására. A szövetkezetek létesítése nagy előnyöket biztosít a termelőknek. A szövetkezetet ingyen jut egy feldolgozó telephez, amely az értéke 70000 koronát teszi ki, mely telepek a jövedelme azonban a részvényeseké. A szövetkezet olcsón szerez be és oszt ki tagjainak fajtisza magot, kitanítja azokat a helyes mivélési módra. A feldolgozással nem kell bajlódni a termelőknek, hanem a learatott terményt a szövetkezet igazgatósága beváltja és feldolgoztatja. A bevétel alkalmával a beváltási ár 75%-át rögtön fizeti az igazgatóság 25%-át pedig akkor, a mikor a feldolgozott terményt eladják.

Ugy váltják be a kendert, mint ma a dohányt. A magyar kender ma is keresett cikk a külföldön, melyet azonban fejleszteni lehet. A kendergyárak 120% haszonnal dolgoznak. Ezen hasznot is lehet a termelők részére biztosítani. 7—8 szövetkezet felállíthat egy fonógyárat, melybe beszállítja a feldolgozott terményt. A Bácskában holdankint 10—11 mm. fonal és kóc terem, aminek beváltási ára mázsánként 60 kor. A mivélési mód azonban rossz és a piacon alkuszok vásárolják össze a terményt. Mely 5—6 kézen megy át amikor a gyáros kezébe kerül, aki 80—85 koronájával jut hozzá. Az áztatás is rossz, mert földdel terheli a kendert, ami azután a szálak megbarnulását és értéktelenebbé válását eredményezi. A szövetkezetek ezzel szemben a tagoknak azon előnyt nyújtják, hogy minden közvetítő nélkül az O. M. G. E. kirendeltsége által az összes szövetkezetek terményeinek egyidejűleg való felajánlásával lép érintkezésbe a gyárosokkal. Az eladási ár 1—2%-os kezelési költség levonása után, teljes egészében a termelőket illeti. Nagyon könnyen ad egy hold évente 900 kor. tiszta hasznot is. A szövetkezetek úgy alakíthatnak meg, hogy minden tag minden jegyzett hold után 80 koronát fizet le 3 év alatt. A feldolgozó telepet

az állam létesíti és a befizetett összeg tulajdonkép arra szolgál, hogy a beszállításnál az érték 75%-át kifizethesse az igazgatóság. A szabolcsi viszonyok figyelembe vételével holdanként legkevesebb 60 mm. kórós kender terem, aminek legkisebb értéke 5 korona métermázsánként. A beváltásnál 75%-ot, vagyis mázsánként legalább 3 kor. 75 fillért kap minden termelő az első évben, vagyis holdanként 285 koronát. A második évben megkapja az első évről visszararadt 25%-ot, az az évi termény értékének 75%-át tehát holdanként legalább 300 koronát. A telep feleslege is felosztásra kerül, ami szintén 300 korona körüli, vagyis a második évtől kezdve holdanként 600 korona jár. Ezen összeg azonban a legkisebb, mivel 900 koronáig, sőt azon felül emelkedhet.

Szólt azután a termelésről. Tarlószántás után közepesen kell istállótrágyával a talajt megtrágyázni. Összszel egy mély szántás éles barázdával szükséges. Tavasszal boronával kell a talajt porhanyóssá tenni. A vetés úgy történjék, hogy 2 vetőgép szélesség sűrűen vettessék virágos kender termelése végett, 1 pedig ritkábban a magkender számára. Vadkender fel nem lépése esetén egyéb teendő egész az aratásig nincs, ez a baj azonban a tiszta mag vetése által elkerülhető. Aug. 30-a táján a sűrűbben vetett kendert le kell sarlóval aratni, nyüni nem szabad. Ezen időtájban a magvas közül ki kell a virágost tépni és a magvas szálak tetejét le sarlózni, mi által sokkal jobb lesz a mag. Szeptember 30-a körül a magvas is leartható. A termelt mag szellős helyen tart., tavasszal a virágos kender vetésére szolgál; magkendernek azonban mindig fajtisza olasz mag vetendő, amelyet az igazgatóság oszt ki minden tavasszal. Ezenfelül kap holdanként a termelő 20 kor. előleget. Örömmel látja, hogy Nyiregyházán is érdeklődnek a termelés iránt, mert 464 gazda 46 kat. hold és 670 □ ölet jegyzett. Kísérletezésre ez is jó, azonban ajánlja, hogy mielőbb hozzák össze a 400 holdat, amikor az állam felszólította a jelen levőket különleges kérdésük előadására. Felvilágosítással szolgált, hogy a kender a talajban nem nagyon válogat, azonban a trágyázatlan, túlnedves, szikes, meszes vagy gyenge erőben levő talajon nem ad olyan termést, mint a jó erőben levő. A homokon termelt kender szála azonban könnyű és rendkívül finom, a kötöttebb talajon azonban vastag. A trágyát nagyon meghálálja a kender és ajánlja, hogy egymásután ne vessen a gazda kendert. Az elővetemény iránt nem követelő, azonban szükséges, hogy a talaj ószi megmunkálása ne maradjon el. Elemi csapás ellen biztosítani ajánlatos. Utána bármit lehet vetni, de kalászosat szoktak, mivel a talajt rendkívül tisztán hagyja.

Az elnöklő polgármester feltette azon kérdést, hogy szükségesnek tartják-e a szövetkezet megalakítását, mire a jelenlétűk azt kimondták.

Szikszay Sándor g. e. titkár terjesztette azután elő a végrehajtott bizottságba ajánlottak névsorát, amit elfogadtak. E szerint elnök lett Májerszky Béla, tagok: Paulusz Márton, Jánoszy Endre, Siklósi István, Szikszay Sándor, Klár Sándor, Ramsberger Károly, Vas Mihály, Subert Pál, L. Kovács András, Szmolár Pál, Jánoszy Mihály, Henzsel András, Tomaszky Mihály (simai), Tomaszky Mihály (Tamás-b.) Nagy János, Zomborszky János, Magyar János, Bukovinszky József.

Végül a megjelentek köszönetet mondtak az előadónak tanulságos előadásáért, a polgármesternek az értekezlet összehívásáért és a kendertermelés felkarolásáért, valamint Szikszay Sándornak az előmunkálatok megtételéért.

Ezekben ismertetem kivonatosa a gyűlésen lefolytatott. Nem tartom azonban elégnek, hogy csak Nyiregyháza területére alakíttassék meg a szövetkezet. Bele kellene abba vonni a szomszédos községeket is, amikor a tervezetnél nagyobb telep volna felállítható és a feldolgozás olcsóbb, az osztalék pedig nagyobb volna. Fel is hívom ezen körülményre az alispán és a szabolcsmegyei gazdasági egyesület vezetőségének jóakaratu figyelmét.

Interurbán telephon szám 105.

Megérkeztek a tavaszi ujdonságok:

kalapok a legujabb formában, utolsó divatu női és férfi **cipők** óriási választékban, ugyszintén a legizlésebb **nyakkendők**, Hamerli **keztyük**, **ingek** a legfinomabb kivitelben és minden a férfi-divat körébe tartozó cikkek. Árúim minőségéről és a legszolidabb üzleti elvekről tanuskodik az **1868-ban** alapított **üzletem** jó hírneve.

Friedmann Sándor
utóda **Fülöp Dezső.**

HA lakadalmi meghívó, névjegy, levélpapír cégnomással, rovatos iv, alapszabály vagy más eféle, falragasz, gyászjelentés, évi mérleg, számla ürlap stb. stb.

az élet szükségleteiben előforduló bármilyen nyomtatványra van szüksége, forduljon bizalommal a

PIRINGER JÁNOS
könyvnyomdájához
Nyiregyháza, Városház-palota

hol **olcsó árszámítással** esinos kivitelű nyomtatványok készülnek, mindenkor a megrendelő kívánsága szerint a legmodernebb előállításban.

Kész nyomtatványok raktára.

A nyomdáival könyvkötészet is van összekötve.

Fernolendit

Fénymáz és Nigrin cipókréme a világ legjobb tisztító szerel. Gyönyörű fényt adnak és a bőr tartósságát emelik. — Alapítotatt 1882. — Cs. és kir. udvari szállító. BÉCS. — Mindenütt kapható.

Hirdetések
jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy általánosan elismert kitünőminőségű

női-, férfi- és gyermek glace és szarvasbőr KEZTYÜK

Szabolcsmegyében kizárólag

EISLER KÁROLY
divat- és czipő üzletében, Nyiregyházán kaphatók.

Tisztelettel **J. E. ZACHARIÁS** Bécs. Karlsbad.
Telefon 114. Telefon 114.

A „SZABOLCSMEGYEI NAPTÁR”
kiadóhivatala. Nyiregyháza, Pazonyi u. 9.

Nyiregyháza, 1905. április hó.

A t. kereskedő és iparos urak
figyelmébe!

Van szerencsém a t. kereskedő és iparos urak szives tudomására hozni, hogy **az 1906. évre**

Szabolcsmegyei
Naptár

cimmal naptárt adok ki. Ezen naptár hozni fogja a megye összes kereskedőinek, iparosainak és tisztviselőinek névsorát. Tekintve ezt, valamint hogy ezen naptárnak a megye minden járási székhelyén egy-egy elárusítója lesz, igen ajánlatos, hogy abban minden kereskedő és iparos hirdessen. Mivel ezen naptár darabonként csak 40 fillérbe fog kerülni, előre láthatólag nagy **kelelősege** lesz és ki szoritja az ide hozott idegen naptárakat.

A naptár 1905. évi julius hónapban 5000 példányban jelenik meg.

Hirdetések Pazonyi-utcai könyvnyomdamba küldendők.

Tisztelettel

Klafter Ignác,
kiadó.

Derzs község határában levő 45 hold (1200 □-ölével)

jó minőségű szántó föld,
egy belsőséggel együtt **előnyös feltételek** mellett

azonnal bérbeadó.

Feltételek megtudhatók alólírott nál, mint tulajdonos Schwarcz Lázár szabadbattyáni lakos megbizottjánál.

Dr. Propper Dezső,
ügyvéd, Nyiregyháza.

Tavaszi
idényre
érkezett

ujdonságok:

Női paletó clot béléssel 14 koronától feljebb.

Női paletó selyem béléssel 18 koronától feljebb.

Női havelok szürke, sötétkék színben 20 koronától feljebb.

Női Cacliostro fekete posztóból 24 koronától feljebb.

Női ulster Himalája kelméből, selyem béléssel 30 koronától feljebb.

Női rövid divat kabát angol szövetből 12 kor.-tól feljebb.

Fekete posztó gallér divatos fagon 10 kor.-tól feljebb.

Női angol gallér remek kelméből 12 kor.-tól feljebb.

Divatos és jutányos

CONFECTIÓ.

Női és leány felöltők, kalapok beszerzésére ajánljuk

RÓZSA LAJOS

UTÓDA

elismert legnagyobb női divatáruházát
Nyiregyháza, Pazonyi-utca.

Plissé és Gouwré intézet. *** Külön kalap Szalon.

Gyászkalapokból állandó raktár.

Tavaszi
idényre
érkezett

ujdonságok:

Leány paletó angol kelméből 7 koronától feljebb.

Leány paletó jó posztóból bélelt 10 koronától feljebb.

Divatos leány kámsás gallér 4 koronától feljebb.

Női divatos diszitett kalap 5 koronától feljebb.

Leány divatos diszitett kalap 3 koronától feljebb.

Női napernyők 4 koronától feljebb.

Mig a készlet tart, selyem batiszt és szövet blousok mesés olcsó árban lesznek eladva.

GYORSAN

lohasztja a test elzsírosodását, ártalmatlan-
ságaért jót állás. Thile soványító theája,
miről legjobb bizonyítványok tanuskodnak.

Helyben csomagja 2 K.
Vidékre 2 kor. 50 fil.

Bérmertve, utánvét mellett kapható

—Török József—

gyógyszertárában, Budapest, Király-utca.

A KI

szép, csinos és izléses

könyvnyomdai * *

* * * * * munkákat

olcsó árakon akar

készíttetni,

az forduljon bizalommal

Tóth Sándor és Társa

könyvnyomdájához

NYIREGYHÁZÁN, Vasuti-ut I. sz.

Buza és rozs szalma

200 mm. körül

eladó. Értekezhetni lehet Szmo-
lár Pál tulajdonosnál, Zöldség-
tér 3. sz. alatt.

TAVASZI IDÉNY!

Legujabb tavaszi angol-costüm és divatszövetek,
angol blous különlegességek, Blous és ruhaselymek,
legjobb mosó delinek ruhákra, blousokra és pon-
gyolákra, rendkívül dús választékban már meg-
érkeztek.

UNGÁR LIPÓT

női divat-, vászon és fehérnemű üzletében.

Menyasszonyi kelengyék!

NYARALÓK.

**VÁROSI LAKÓ- és
BÉRHÁZAK**

KÖZSÉGHÁZA.

Gazdasági
épületek.

TEMPLOM

**ISKOLA
SZÁLLODA**
stb.

Földmérés
Parcellázás.

Épülettervek

Költségvetés

Pavlovits Károly

** építész mérnöknél **

NYIREGYHÁZA, Iskola-utca 5.

Praktikus beosztás; művészi homlokza-
tok történeti és modern stylusban.

Szakszerű építésvezetés.
Olcsó építkezés.

Hirdetmény.

Méltóságos Gróf Dégenfeld Imre ur
tulajdonát képező bogárházi majorból
(Dorogh—Sima-pusztá—Ujfehértói határ)
mintegy 1200 m. hold (á 1200 □-öl) par-
celláztatni, esetleg az ezuton elérhető
áron, majorostúl együtt egészben is, el-
adatni terveztetvén, felhívom az érdek-
lődőket, miszerint ajánlataikat hozzám
benyújtani sziveskedjenek. Közvetítők
kizárva. Posta és távirtda helyben.

Kralovánszky Kálmán,
megbizott.

Seprős, Aradmegye.

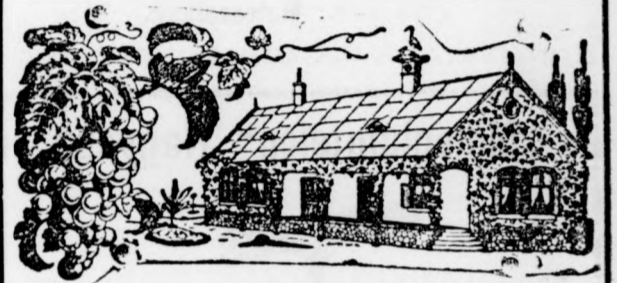
Csalamádévetésre

alkalmas, 90—92%-os csira-
képességgel bíró magyar tengeri,
zsákkal együtt 100 kilónként
nyirbátori vasutállomásnál

20 koronájával

kapható a „Bóni“ gyártelep és
mezőgazdasági r.-társaságnál

Nyirbátorban.

Szőlőlugast

Ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben
föld- és homoktalajon.

A szőlő hazánkban mindentütt megterem s nincsen olyan
ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felne-
velhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek,
kerítéseknek stb. a legremekbbsé disze, anélkül, hogy a leg-
kevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből.
Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind
kuszó természetű), mert nagyjából ha megnő is, termést
nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol
lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat
az egész szőlőérés idején a legkittinőbb muskatály és más
édes szőlőkkel.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyomatu ka-
talógus bárkinek ingyen és bérmertve küldetik meg, aki címét
egy levelező lapon tudatja. Borfajú szőlőültvények is még
nagy mennyiségben kaphatók lezállított áron. Borok csa-
ládi fogyasztásra 50 l. és feljebb olcsó árban és „Delaware”
sima, ültetéshez és ebből borminta.

Érmelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya,
Biharmegye.

**Szélhajtó és görcs-
csillapító**

**Biebergeil-
Cseppek**

Étvágyat előidéző és emésztést
elősegítő háziszser

Egy üveg ára 1 korona.

Két üvegnél kevesebb — utánvét
2 kor. 50 fillér — nem küldetik.

Megrendelhető:

Julius Bittner gyógyszertára,

Gloggnitz (Nied.-Oest).

Gróf Vay Gábor berkeszi
erdőjében

160 darab tölgyfa tönk és

8000 db akácfa szőlőkaró

van eladó,

melyre nézve **Német Imre** szőlő-
kezelő, Berkesz u. p. Demecser,
ad felvilágosítást.

Benzinmotorok, gőzcséplőkészletek aratógépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél

BUDAPEST, V. Váci-körút 32.

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

KÜLÖNLEGESSÉGI

mindennemű **gazdasági gépek, műszaki cikkek** és **malomberendezések** előnyös feltételek mellett beszerezhetők és raktáron is találhatóak

LICHTMAN VILMOS cégnél

ki birtok eladási és bérbeadási ügyvitelket is elvállal.

Főüzlet: **Nyiregyházán Gróf Károlyi-téren.**
Fióközllet: **Mátészalkán.**

Uj! Uj!
COOK & JOHNSON

amer. szabadalm, tyukszemgyűrűje.

A jelenkor legjobb és legbiztosabb szere, nagyszerű hatással és azonnal csillapítja a fájdalmat, — Kapható minden gyógyszerárban Ausztria-Magyarországban. 1 darab borítékban 20 fillér, 6 darab kartonban 1 korona, postai küldés esetén 20 fillérrel több. — Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerár **Budapest, VI., Király-utca 12.** — Központi raktár Magyarország-Ausztria részére: „**A szamaritánushoz**“, Grác.

Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A Cozapor többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert a csodahatása ellenszenvenessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A Coza oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtli mi okozta javulását.

Coza a családok ezreit békítette ki ismét, sok sok ezer férfit a szegény és becstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatalembert a jó utra és szerencséséhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

és szerencséséhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet mely a Cozapor tulajdonosa, mindazoknak kik kívánják egy próba adagot és egy köszönő irással telt könyvet díj és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezessékünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

Képviseleink kik szerűnk raktáron tartják és kik bárkinek díjmentesen egy könyvet adnak a következők: **Nagy Kálmán** gyógyszerész ur.

Minden kérdést próbát és könyvet illetőleg Nyiregyházán kívül lakok egyenesen Londonba intézzék.

INGYEN PRÓBA 137 sz.

Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek.

(Levelek 25 fillér, levelezőlapok 10 fillérrel bérmentesítendőek).

COZA INSTITUTE

(Dept. 137).

62, Chancery Lane,

London, ANGLIA.

„NIGRIN“ BESTE GLANZCREME DER WELT!

ST. FERNOLENDT, WIEN
K. u. K. HOFLIEFERANT

Fernolendt-féle NIGRIN

különösen ajánlható Chevreaux, Box-calf és Lackbörnek szép fényt kölcsönöz és a bőr tartósságát emeli. — Fenti védjegyre ügyelni kéretik. **Mindenütt kapható.**

Táncitanítási jelentés.

Van szerencsém a helybeli és vidéki n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

táncitanítási óráimat

a központi elemi iskola disztermében f. évi március hó 8-án megkezdtem.

Beiratkozások a tanfolyamra elfogadtatnak Piringer Jánosné urnő könyvkerekedésében.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve maradtam

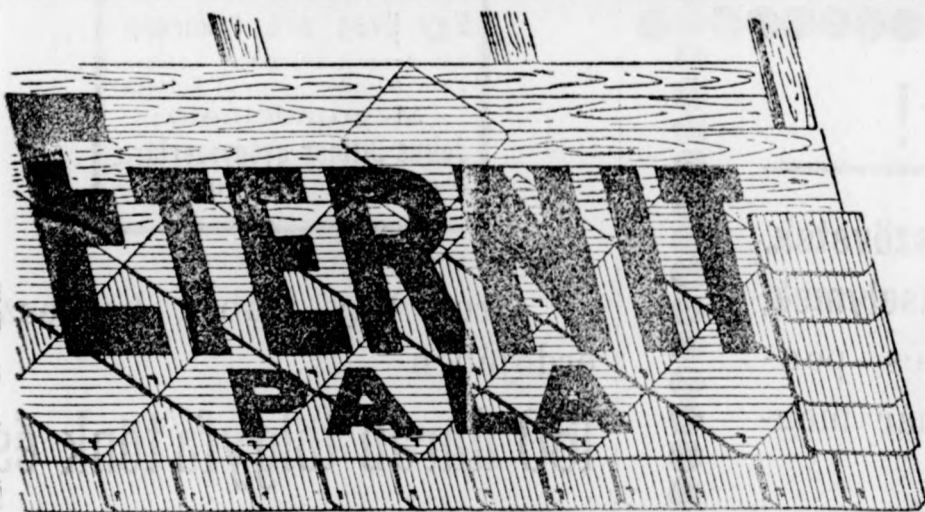
Nyiregyházán, 1905. évi március hóban.

mély tisztelettel

Alföldy Károly,

táncztanár.

AJAJELENKOR LEGJOBB TETŐFEDÉSI ANYAGA

MAGYARORSZÁGI KÖZPONT:

ETERNIT MŰVEK HATSCHER LAJOS
BUDAPEST VI., ANDRÁSSY-ÚT 33.

Eladási hely **Pavlovits Sándor** urnál Nyiregyházán.

UJ ÜZLET! SZOLID ÁRAK!

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség szíves tudomására hozni, hogy Nyiregyházán, a Korona épületben, a (MEISELS és SALGÓ cég volt helyiségében)

POSZTÓ ÜZLETET

nyitottam és azt a legdivatosabb gyapju és valódi angol szövetekkel szereltem föl.

Sok évi, a helybeli piacon szerzett tapasztalatom és ismeretségem lehetővé tették, hogy raktáramat a legújabb és legdivatosabb szövetekkel lássam el, úgy, hogy a legkényesebb izlésnek is minden tekintetben megfelelek.

A n. é. vevő közönség szíves pártfogását kérve s magamat jóindulatukra ajánlva, vagyok tisztelettel

PREISZ BERTALAN.

Óriási választék!

Pontos kiszolgálás!